

20.2.2018

Tilvísun í mál: 2018010037 – 133. mál, frv. til laga um ísl. ríkisborgararétt og barnalög.

Barnaverndarstofa skilaði í maí í fyrra inn athugasemdum við 373. mál. Þær greinar sem stofan gerði að umfjöllunarefni í þeirri umsögn eru efnislega óbreyttar. Barnaverndarstofa óskar því eftir að fyrri umsögn verði látin standa.

Með kveðju,
Heiða Björg

Bréf

Alþingi, nefndasvið
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 5. maí 2017
2017010039

Efni: Umsögn - Frumvarp til laga um breytingu á lögum um íslenskan ríkisborgararétt, nr. 100/1952, með síðari breytingum (ríkisfangsleysi) - 373. mál.

Efni: Umsögn Barnaverndarstofu um frumvarp til laga um breytingu á lögum um íslenskan ríkisborgararétt, nr. 100/1952, með síðari breytingum (ríkisfangsleysi), 373. mál.

Barnaverndarstofa vísar til erindis nefndasviðs Alþingis, dags. 7. apríl 2017, þar sem stofunni var gefið tækifæri á að gefa allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um íslenskan ríkisborgararétt, nr. 100/1952, með síðari breytingum (ríkisfangsleysi), 373. mál. Þakkar Barnaverndarstofa fyrir að fá tækifæri til þess að tjá sig um frumvarpið.

Barnaverndarstofa fagnar því ef frumvarpið nær fram að ganga þar sem með því eru rýmkaðir möguleikar barna íslenskra foreldra og barna sem búið hafa hér á landi frá unga aldri til að öðlast íslenskan ríkisborgararétt. Í þessu sambandi telur Barnaverndarstofa mikilvægt að virða rétt allra barna til ríkisfangs, sbr. 7. gr. samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, sbr. lög nr. 19/2013.

Þrátt fyrir framangreint telur Barnaverndarstofa nauðsynlegt að koma með nokkrar ábendingar varðandi frumvarpið og núgildandi lög um íslenskan ríkisborgararétt. Varða ábendingarnar fyrst og fremst þann hóp barna og ungmenna sem koma til landsins án fylgdar og fá alþjóðlega vernd eða dvalarleyfi af mannúðarástæðum hér á landi.

Í fyrsta lagi telur Barnaverndarstofa ástæðu til þess að benda á að flest fylgdarlaus börn sem sækja um alþjóðlega vernd hér á landi eru stálpuð þegar þau koma, eða á aldrinum 15 – 17 ára. Af því leiðir að umsóknir þeirra eru ekki afgreiddar hjá Útlendingastofnun fyrir skömmu áður en þau verða 18 ára, eða jafnvel eftir að þau verða sjálfráða. Telur Barnaverndarstofa því eðlilegt að rýmka heimildir þeirra til að óska eftir íslenskum ríkisborgararétti frá því sem nú er gert ráð fyrir í 2. mgr. 5. gr. frumvarpsins svo þeir einstaklingar sem komu til landsins fylgdarlaus og á barnsaldri og hafa fengið alþjóðlega vernd eða dvalarleyfi af mannúðarástæðum geti fengið íslenskan ríkisborgararétt óski þau eftir því eftir að þau ná 18 ára aldri.

Barnaverndarstofa telur í öðru lagi rétt að benda á að þær kröfur sem gerðar eru í 5. tölul. 1. mgr. 9. gr. laga nr. 100/1952 um að einstaklingur megi ekki hafa þegið framfærslustyrk frá sveitarfélagi í þrjú ár áður en sótt er um ríkisborgararétt eru í mörgum tilvikum mjög íþyngjandi fyrir þá einstaklinga sem komið hafa til landsins sem fylgdarlaus börn. Hafa verður í huga að umræddir einstaklingar eru án alls tengslanets hér á landi auk þess sem þau tala oftast en ekki tungumál sem eru mjög frábrugðin íslensku. Af því leiðir að þau þurfa fljótt að standa á eigin fótum og framfleyta sér án aðstoðar foreldra eða annarra ættingja. Á sama tíma eru sumir einstaklinganna e.t.v. í námi, bæði íslenskunámi eða námi á framhaldsskólastigi, sem gerir þeim erfitt um vik að vinna. Telur Barnaverndarstofa eðlilegt að unnt sé að veita einstaklingum í slíkri stöðu ríkisborgararétt þrátt fyrir að þeir fái eða hafi fengið styrki frá sveitarfélögum svo þeir geti verið í skóla. Íslenskt samfélag hefur gríðarlega hagsmuni af því að umræddir einstaklingar aðlagist íslensku samfélagi og mennti sig. Það sé því ósanngjarnt að þeim einstaklingum sem fá framfærslustyrki frá sveitarfélögum svo þeir geti verið í skóla uppfylli ekki kröfur íslenskra laga til að öðlast íslenskan ríkisborgararétt. Barnaverndarstofa mælir því með því að gerðar verði undantekningar frá kröfu 2. mgr. 9. gr. laganna hvað varðar þennan hóp einstaklinga, a.m.k. með þeim hætti að styrkir vegna skólagöngu takmarki ekki heimildir til þess að veita einstaklingum íslenskan ríkisborgararétt.

Í þriðja lagi telur Barnaverndarstofa ástæða til að fagna því að í frumvarpinu sé sérstaklega kveðið á um aðkomu barna 12 ára og eldri að málum sem varða umsóknir um ríkisborgararétt fyrir þau, sbr. c-lið 4. gr. frumvarpsins. Er það í samræmi við 12. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins. Stofan telur þó rétt að benda á að enginn lágmarksaldur er tilgreindur í því ákvæði heldur er lögð áhersla á aðkomu allra barna að málum sem þau varða í samræmi við aldur þeirra og þroska. Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins var lögfestur hér á landi með lögum nr. 19/2013. Af því leiðir að stjórnvöld verða í öllum málum sem varða börn að virða framangreindan rétt þeirra til að láta skoðanir sínar í ljós og að tekið verði réttmætt tillit til þeirra í samræmi við aldur og þroska barns, bæði þeirra sem eru orðin 12 ára og þeirra sem yngri eru.

Barnaverndarstofa veitir allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis fúslega allar nánari upplýsingar og skýringar sem þörf er á verði óskað eftir því og er reiðubúin að mæta á fund nefndarinnar verði þess óskað.

Virðingarfyllst
f.h. Barnaverndarstofu

Heiða Björg Pálmadóttir
lögfræðingur Barnaverndarstofu